

การศึกษาผลการจัดโปรแกรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนา
ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กในสถานสงเคราะห์
**A STUDY OF THE EFFECTS OF RECREATION PROGRAM ON
THE DEVELOPMENT OF EMOTIONAL QUOTIENT
OF CHILDREN IN WELFARE**

วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว*

Wipongchai Rongkhankaw*

Abstract

The purpose of this Quasi experimental research was to study of the effects Recreation Program on the development of emotional quotient of level 3 students in Mercy House Welfare, Pranburi, Prachuabkhirikhan. To Compare emotional quotient before and after using Recreational Activities. The samples in this research were 20 level 3 students in Mercy House Welfare by Purposive Sampling. The research design of this study was the One Group Pretest – Posttest Design. The instruments in Recreation program and the emotional quotient questionnaire of Psychological health departmental. The data analyzed using percentage, mean, standard deviation and t-test

The results of this study were as follows :

1. The emotional quotient of Level 3 students after using in Recreation program better before using arts crafts in Recreational Activities both wholly and aspect.
2. The emotional quotient of Level 3 students after using in Recreation program increased significantly at .05 Level.

* อาจารย์ประจำภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการจัดโปรแกรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม นันทนาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest – Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ โปรแกรมกิจกรรมนันทนาการด้าน ศิลปหัตถกรรม และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติ t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 หลังเข้าร่วมโปรแกรม นันทนาการ ดีกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. ความฉลาดทางอารมณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เป็นกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทนำ

เด็กและเยาวชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคตเป็นอย่างมาก การที่จะทำให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติและเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ มีความมานะอดทน ขยันขันแข็งในหน้าที่การงาน มีวิจรรย์ญาณที่ดีในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม และที่สำคัญก็คือ การเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะช่วยให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเมื่อเขาเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพได้ (พรพิมล เจียมนาครินทร์.2539: 1) แต่ในสภาพปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ต่างคนต่างก็แข่งขัน ชิงดีชิงเด่น เพื่อที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพและหน้าที่การงาน การพัฒนาเยาวชนมีปัญหายาวชนถูกละเลยขาดการดูแลและเอาใจใส่ พ่อแม่หมดเวลาไปกับการทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ลูกๆจึงต้องดูแลตนเอง ขาดการอบรมสั่งสอน ขาดการดูแลจากพ่อแม่ ครูพบเห็นความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นในโรงเรียน (โตดี , เกวณ. 2546: 9) ขาดความรุนแรงและการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนมีให้เห็นมากในหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ จากลักษณะดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนนั้นแสดงให้เห็นถึงการขาดทักษะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) หรือที่เราเรียกกันโดยทั่วไปว่า อีคิว(EQ) ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์นั้นเป็นความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักรู้ในความคิด ความรู้สึก และภาวะทางอารมณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นได้ และสามารถควบคุมอารมณ์ของตน ทำให้สามารถชี้นำความคิด และการกระทำของตนเองได้อย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับการทำงานและการดำเนินชีวิต โดยมีสัมพันธที่ดีกับผู้อื่น (Goldman 1995: 4) ฉะนั้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความฉลาดทางอารมณ์ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องพัฒนา เพราะเด็กที่มี

ความฉลาดทางอารมณ์จะมีรากฐานที่ดีพร้อม เรียนรู้และนำไปสู่ความสำเร็จในการศึกษา และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคมและสามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เพราะฉะนั้นคุณค่าของคนคงไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญา แต่ด้านจิตใจ อารมณ์ ก็มีผลสำคัญที่ทำให้เด็กฉลาดและเรียนเก่ง (นิตยา คชภักดี, 2541: ไม่ปรากฏเลขหน้า) และเด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีที่มีความพร้อมสมบูรณ์ทุกด้าน ประสบความสำเร็จในชีวิต และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติได้ในอนาคต

ความฉลาดทางอารมณ์นั้นเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนากันได้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับพันธุกรรมของแต่ละบุคคล โดยเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเอง ซึ่งการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นั้นสามารถกระทำได้หลากหลายวิธี กิจกรรมนันทนาการก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีคุณลักษณะที่สามารถช่วยพัฒนาความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตใจของประชาชน เป็นกิจกรรมที่ผ่อนคลายอารมณ์ ใช้พลังงาน และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้พัฒนาอารมณ์สุขช่วยพัฒนาลักษณะนิสัย และทัศนคติในทางที่พึงประสงค์ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กสามารถให้พลังงาน ความสนใจไปในทางที่สนุกสนานเพลิดเพลินและได้สร้างสรรค์ ทำให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลเป็นการพัฒนานิสัย และทัศนคติ และสามารถเข้าใจในสภาพต่าง ๆ ได้ดีขึ้น (สมบัติ กาญจนกิจ, 2542:106) จากปัญหาในเรื่องการขาดทักษะความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กในปัจจุบัน และจากคุณค่าของกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ผู้วิจัยจึงจัดโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ และมุ่งศึกษาผลการจัดกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยศึกษากับเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสถานสงเคราะห์บ้านเมตตานั้นเป็นที่เลี้ยงดูเด็กด้อยโอกาส เด็กกำพร้า ทั้งชาวไทยและชาวไทยภูเขา เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางสำหรับผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา และหน่วยงานสถานสงเคราะห์อื่น ๆ ที่สนใจต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางสำหรับผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจต่อไป

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ โปรแกรมกิจกรรมนันทนาการด้านศิลปะหัตถกรรม
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์

สมมติฐานการวิจัย

ความฉลาดทางอารมณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เป็นกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมกิจกรรมเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ออกหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขออนุญาตผู้บริหารบ้านเมตตาในการขอกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการทดลอง
2. ทำการทดสอบกลุ่มทดลองก่อนการทดลองโดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
3. ดำเนินการทดลอง ใช้เวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 150 นาที

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกลุ่มทดลอง เพศชายเท่ากับเพศหญิง คือ ร้อยละ 50 เท่ากัน นักเรียนกลุ่มทดลองศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 40 ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 40 ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 20
2. นักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 47.60 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านควบคุมตนเองมีค่าเฉลี่ย 14.90 ด้านเห็นใจผู้อื่นมีค่าเฉลี่ย 15.65 ด้านความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ย 17.05 นักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 55.50 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านควบคุมตนเองมีค่าเฉลี่ย 17.15 ด้านเห็นใจผู้อื่นมีค่าเฉลี่ย 18.35 ด้านความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ย 20.00 เมื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการพบว่ามีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีโดยรวมหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 47.25 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านการมีแรงจูงใจมีค่าเฉลี่ย 16.60 ด้านตัดสินใจและแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 15.55 ด้านสัมพันธภาพมีค่าเฉลี่ย 15.10 นักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรม

กิจกรรมนันทนาการมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 51.90 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านมีแรงจูงใจมีค่าเฉลี่ย 18.90 ด้านตัดสินใจและแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ย 16.30 ด้านสัมพันธ์ภาพมีค่าเฉลี่ย 16.70 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งนักเรียนกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ พบว่ามีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่หลังเข้าร่วมกิจกรรมความฉลาดทางอารมณ์ไม่สูงขึ้น

4. นักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 40.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าในด้านภูมิใจตนเองมีค่าเฉลี่ย 9.75 ด้านพอใจชีวิตมีค่าเฉลี่ย 15.45 ด้านสุขสงบทางใจมีค่าเฉลี่ย 14.85 นักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 47.60 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้านภูมิใจตนเองมีค่าเฉลี่ย 11.70 ด้านพอใจชีวิตมีค่าเฉลี่ย 18.50 ด้านสุขสงบทางใจมีค่าเฉลี่ย 17.40 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ พบว่ามีความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 134.74 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านดีก่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย 47.60 ด้านเก่งก่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย 47.25 ด้านสุขก่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย 40.05 นักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 155.00 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านดีหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย 55.50 ด้านเก่งหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย 51.90 ด้านสุขหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย 47.60 เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีความฉลาดทางอารมณ์หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการจัดโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการมีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยศึกษากับเด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ - ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 หลังเข้าร่วมกิจกรรมดีกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งโดยรวมและรายด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการด้านศิลปหัตถกรรมมีความฉลาดทางอารมณ์หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมนันทนาการสามารถใช้ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนได้ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่พัฒนาทางอารมณ์ มุ่งให้แสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึก ส่งเสริมการตัดสินใจ และช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีความสุขและเกิดความพึงพอใจ มีความนับถือตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สมบัติ กาญจนกิจ (2542:106) ที่ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมผ่อนคลายอารมณ์ ใช้พลังงาน และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้พัฒนาอารมณ์สุขช่วยพัฒนาลักษณะนิสัย และทัศนคติในทางพึงประสงค์ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็ก

สามารถใช้พลังงาน ความสนใจไปในทางที่สนุกสนานเพลิดเพลินและได้สร้างสรรค์ ทำให้มีโอกาสผ่อนคลายอารมณ์และมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและจิตใจ ทำให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลเป็นการพัฒนานิสัย และทัศนคติ และสามารถเข้าในสภาพต่างๆ ได้ดีขึ้น ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูฟ้า เสวกพันธ์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาและเปรียบเทียบผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาชาวอารมณ์ของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ พบว่า มีพัฒนาการคะแนนเฉลี่ยชาวอารมณ์ดีกว่าก่อนการทดลองกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง

เมื่อจำแนกองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายด้านพบว่าด้านเก่งในเรื่องของการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่ไม่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากในขณะที่ทำกิจกรรมเมื่อนักเรียนพบปัญหาบ่อยครั้งที่พี่เลี้ยงหรือผู้ช่วยวิจัยก็จะเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาก็ทำให้นักเรียนไม่ได้ฝึกการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง กระบวนการพัฒนาในเรื่องของการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาจึงไม่เกิดขึ้นมากนัก ซึ่งกรมสุขภาพจิต (2546: 7-8) ได้กล่าวถึงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในเรื่องของการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาไว้ว่า การฝึกให้เด็กแก้ไขปัญหา จะทำให้เด็กพึ่งตัวเองได้ ผู้ใหญ่ควรให้เด็กมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง สอนว่าการแก้ไขปัญหาคือเรื่องท้าทายทำให้เด็กหาสาเหตุของปัญหา หาทางออกของปัญหาหลายๆ ด้าน และเลือกทางออกที่มีผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นน้อยที่สุด ถึงแม้ว่าความฉลาดทางอารมณ์ในเรื่องของการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาไม่สูงขึ้นแต่ก็ไม่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์โดยรวม

จากการสังเกตของผู้วิจัยขณะที่ทำการทดลองพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมทำกิจกรรมนันทนาการพบว่านักเรียนมีความเอาใจใส่ กระตือรือร้น ให้ความร่วมมือในการในการทำกิจกรรมเป็นอย่างมาก เพราะในกระบวนการจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและมีส่วนร่วมมาก ไม่ว่าจะเปิดโอกาสในการออกแบบสิ่งประดิษฐ์ในแต่ละครั้ง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ และในช่วงท้ายของกิจกรรมผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากบทเรียนและสรุปแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของ ซาปิโร (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2542: 156 -164; อ้างอิงจาก Shapiro, 1997) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จะต้องฝึกให้เด็กรู้จักวิธีการแก้ไขปัญหา มองเห็นสภาพทั้งสองด้านของปัญหา ไม่มองอะไรด้านเดียว ฝึกเด็กให้รู้จักคำศัพท์ต่างๆ มากมายที่เลือกใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ สอนเด็กให้รู้จักภาษาที่ใช้ในการแก้ปัญหา สร้างสายสัมพันธ์ เช่น ขอโทษ ขออภัย ขอขอบคุณ เป็นต้น เมื่อเด็กเติบโตขึ้นควรฝึกในการคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเองทางเลือกหลายๆทาง ต่อปัญหาใดปัญหาหนึ่ง สามารถเลือกตัดสินใจแนวทางที่เหมาะสมและดีที่สุด รวมทั้งโปรแกรมกิจกรรมที่มีความหลากหลายทำให้เกิดความน่าสนใจ นักเรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดเกิดกระบวนการเรียนรู้ จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นจึงเป็นเหตุผลสนับสนุนผลการวิจัยที่พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์บ้านเมตตา อำเภอปรางค์บุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นักเรียนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2543). **คู่มือความฉลาดทางอารมณ์**. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- ภูฟ้า เสวกพันธ์. (2543). **ผลของโปรแกรมหนักหนากการที่มีต่อการพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สาขาวิชาพลศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โตตี, เกวน. (2546). **กิจกรรมพัฒนา EQ สำหรับระดับอนุบาล-มัธยมต้น**. กรุงเทพฯ: เอ็กเซอร์เน็ท.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539). **พัฒนาการของวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน แกรมมี.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542). **เชาวน์อารมณ์(EQ)**. กรุงเทพฯ: เอ็กเซอร์เน็ท จำกัด.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2542). **หนักหนากการชุมชนและโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Goleman. (1995). **Emotional Intelligence : Why it can Matter More Than IQ**. New York: Bantam Books.